

Jár XII/4 99

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.“ TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 6 FRT, 1/2 ÉVRE 3 FRT,
1/4 ÉVRE 1 FRT, 50 KR. EGY SZÁM 15 KR.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkekk:	
A haladás útja. Zéró.	643
Szilágyvármegye gazdasági viszonyairól. III. Boér Miklós.	644
Sörfőző iskola. Borona.	645
Az érvágás, mint a fertőző betegségek terjesztője. Betegh Miklós.	645
Tárca:	
Őszi kép. Kiss Lajos.	646
Kisebbségi közlemények:	
A takarmányrépamag termeléséről. Brüll Hugó.	646
A tej hamisításáról és a tisztátalan tejről. Reischl Vilmos.	646
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. B—i.	647
Külföldi lapokból. S.	647
Könyvismertetés. B. S. dr.	648
Vegyes közlemények	648
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	650
Hirdetések	

A haladás útja.

Minél közelebről vizsgáljuk köz- és mezőgazdasági állapotainkat, annál inkább előtűnnek azok a hiányok, melyek általában véve nehezítik, máshelyt pedig gátolják a haladást, míg a részleteknél elégedetlenséget és elszegényedést okoznak.

Ezen hiányok pótlására és az elszegényedés okainak kifürkészésére, helyenkint pedig megszüntetésére is, sok alkalmas kormányintézkedés történt nálunk az utóbbi években.

Általában földmivelésügyi kormányunk, úgy a kezdeményezés, mint az alkotás terén, megtalálta a haladás útját. Azt az utat értem, a melyen hazánk mezőgazdasági ügye a maga teljes egészében haladhat, fejlődhet.

A helyzet kulcsa azonban már az ügy természete szerint sem lehet csupán a miniszterium kezében, sőt egészséges viszonyok között nem is volna szabad annak oda jutni.

A gazda osztály, a gazda társadalom és a gazdaközönség tevékenységének volna itt főszerepe és a siker tekintetében minden attól függ, hogy mennyire lehet kifejleszteni a gazdaközönség cselekvő képességét, érdeklődését és rokonszenvét, a saját ügyeinek fejlesztése iránt.

Gondolatokban, helyes és hasznos tanácsokban nem volt és ma sincsen nálunk hiány s ezen nagy termékenységnek köszönhetjük, hogy kezdve a helyi vonatkozású kisebb bajokon és hiányokon, fel egészen a „magyar politika új alapjai“ -ig, fel vannak tárva sebeink és készen vannak rájuk a gyógyító balzsamok is mindenféle alakban.

Idáig tehát rendben volnánk, de enél a fordulónál egy kis zavar van és ez a zavar, ha idejében nem tisztázzuk, komoly bonyodalmakra vezethet.

Bár milyen nehezen esik is, jó lesz ezt a csomót idejében úgy kibogozni, hogy sérelem egyik ágon se essék, mert ez által a látszólag sértetlen is szenvedne.

Bajos és nehéz feladat ez, mert pro primo: a csodadoktorok egész legiójával állunk szemben és pro secundo: ezek a

csodadoktorok nemcsak gyógyítani, hanem gyógyítani is akarnak és eddigelé következetesen a saját testükre kengették fel a gyógyító balzsamokat.

Hogy is van csak! A „gazdaosztály“ nálunk nem olyan, mint máshelyt, itt ez alatt a szó alatt a tízezer holdason felüli régió értendő. A „gazdatársadalom“ a tízezeren alulesők nagyobb csoportjába tartozik, míg a „gazdaközönség“-et a 100—500 holdasok alkotják és csak ezután következik a nemzet törzse, a parasztgazdák nagy tömege. Ez idő szerint a vezérszerep a legfelsőbbeké, a jóváhagyás a második rétege, a cselekvés nehéz feladata, a tüzőn, vizen és szárazon való önfeláldozó munka, a gazdaközönségé és a gazdasági ügyek hivatott szellemi munkásaié volna, ha már is nem lennének kimerülve és disztálva a bizonyos fölényrel rájuk zudított nemzeti feladat terhe miatt.

Ez nem panasz, csak őszinte szó, mely egy futó gondolatot a vezérek részéről is megérdemel.

Nézzük csak kissé közelebről gazdatársadalmi intézményeinket, a gazdasági egyesületeket.

Nézzük végig ezek tagjainak névsorát, vizsgáljuk meg gondosan működésüket, mit és miért dolgoznak? és hogy ezen tevékenység végeredményében a gazdák melyik rétegének válik hasznára? . . .

Vessünk csak számot jól a helyzettel; vonza-e, emeli-e a felsőbb réteg magához az alsóbbakat? Azzal a közvetlenséggel s helylyel-közel azzal az őszinteséggel szolgálják-e ezek az intézmények a nemzeti agrarizmus ügyét, mint a milyennel kellene? és még általánosabb jelentőségű alkotásoknál is nem utaznak-e inkább egymás bőrére? A ma született országos biztosító szövetség a maga féktelen hatalmának és befolyásának tudatában, nem tiporja-e el a kölcsönöst a maga kisebb hatalmu és kevesebb befolyással bíró tagjaival? Pedig ezek is gazdák, még pedig nem is a legalsóbb rétegből valók.

Mit várhat az ilyen vezérekartól a tőle távol álló gazdaközönség és parasztgazda osztály, hiszen ezek nem érte gondolkoz-

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir.

udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM. (28.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárkkal**, u. m. **gazdasági eszközök, háztartási cikkek, konyhaberendezések**, mindennemű **szerszámok, technical cikkek, kocsikenőcs, kovács szén**, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakból.

Bizományi raktárunk van a Budapesti **Thury János és fia cég** nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

(123.)

Kiváló tisztelettel

Telefon sz. 351.

Babós és Társai.

nak, hanem egymást emésztik, a gyengébbet tiporják.

Ez csak egy adat a sok közül, melyek akaratlanul is rovásra jöttek, de a melyeket komoly szükség nélkül nem bolygatunk, hiszen nem az a célunk, hogy az ellentéteket kiélesítsük, hanem ellenkezőleg, hogy elsimituk. Ez azonban csak úgy történhet meg, ha minden tényező leteszi a csákányt és simítót fog.

Az idő halad, az események gyorsan követik egymást és nemcsak az ajkakon, de a szívekben is meg kell jelenni annak a gondolatnak, hogy hazánk mezőgazdasági állapotában gyökeres változásnak kell történnie. Ma már nem elegendő csupán arra törekedni, hogy egyes, felül álló gazdaosztályoknak helyzete könnyíttessék, hanem minden tényezőnek meg kell mozdulni azért, hogy a hazai föld mivélése, termőerejének fokozása, kihasználása és az összes gazdasági ágak fejlődése a legalsóbb foktól a legfelsőbbig, az egy holdtól a százezer holdig biztosítottassék.

Minek kellene tehát történni?

Első sorban is meg kellene mozdulni a létező vármegyei gazdasági egyesületeknek, módosulni kellene itt az uralkodó közszellemnek és a vármegye birtokosságának közeledni kellene az apróbb emberekhez. Azonosítani kellene lehetőleg az érdekeket és őszinte jóakarattal kellene az erősebbeknek a gyengébbek érdekeit támogatni. Nem csak hitel-, fogyasztó-, értékesítő stb. szövetkezeteket, hanem minden politikai háttér nélküli gazda köröket kell alakítani, melyekben első sorban a helybeli birtokosok, papok, tanítók orvosok és a járási főbb hivatalnokok vegyék magukra az oktatás és vezetés szerepét. Foglalkozni kell a parasztagdakkal, nem csak ötletszerűen és a földmivelési miniszterium költségén egyegy felolvasás alakjában, hanem állandóan és önállóan, önzetlenül és jó akarattal kell bennük felébreszteni a tevékenységet, fejleszteni a jó és ellensúlyozni a rossz hajlamokat. Ez kötelesség; ez nemzeti feladat.

A válaszfal emiatt nem omlik le, sőt az őszinte tisztelet felébredése nyomán erősödik, szilárdul, mert nem csupán a születés, a rang, a vagyon, hanem az önként elismert értelmi felsőbbség és a bebizonyított jóakarattal szolgál alapjául.

A vármegyei gazdasági egyesületeknek még tovább kell menni. Meg kell találni a közvetlen összeköttetést ezekkel a gazdakörökkel és közös akciókba kell lépniük a helyi szükségletek kielégítése és a viszonyok javítása végett. Nekik kell átvenni a területükön alakított gazdakörök legfelsőbb vezetését és a köztevékenység

körébe való bevonását. Ezen a téren mindent tehetnek a felolvasásoktól kezdve a parcellázásig, csak egyet nem. Csak ne politizáljanak! A népek, a parasztagdának minden egyéb lehet és van szüksége, de a politikára nincsen. Szántás, vetés, aratás, trágyázás, állattenyésztés, gyümölcs-termelés és az ezekkel kapcsolatos teendők szakszerű megismertetése, a termények értékesítési módjainak feltárása, elég változatos foglalkoztatásul szolgálhatnak a vezetőknek politika nélkül is.

Ha minden vonalon ilyen formán indulna meg a tevékenység, lent a nép, a parasztagdák körében, egyetértve és vezetve a birtokosok által, talán majd a felsőbb régiókban is másképpen gondolkodnának más irányt követnének és a széttagoltság fokozása helyett az érdekek egyeztetésére is rá kerülne a sor, a nélkül, hogy ezáltal akár a szerzett jogok, akár az osztály érdekek, akár a fensőbbség érzetei csorbát szenvednének.

Majd ha így lesz, akkor leszünk igazán a haladás útján!

Zéró.

Szilágyvármegye gazdasági viszonyairól.

Irta: Boér Miklós.

III.

Nem lehet az, hogy sokáig versenyezzenek a tőke-pénz és a valódi vagyon, a föld-birtok. Kezd aránytalan lenni a küzdők tábora s míg az első teljes erejével — a pénz hatalmával — lép a napról-napra vehemensebb erővel megújuló küzdelembe, az utóbbi szemlétomást gyöngül és veszté lába alól a tért.

Vessünk csak egy rövid áttekintést Szilágyvármegye közgazdasági mérlegére, melyből azon állításunk igazsága fényesen kiderül s egyben jelzi a szomszédos vármegyék gazdasági viszonyainak is hasonló állapotát.

Szilágyvármegye területe, a hivatalos adatok szerint (ami nem mindig megbízható): 3628.69 km.² Termőterülete 3626.42 ha. Ebből szántóföld 1543.6, kert 4502 (?), rét 45600, legelő 45681 (?), nádas 91, szőlő 5020 és erdő 107332 ha; terméketlen terület 18928 ha. Nem akarok részletkébe bocsátkozni a gazdasági kultúra arányos megoszlása tekintetében, csak azt akarom felmutatni, hogy eme területnek csupán 1/3-a tehermentes; 1/3-a terhelt; 1/3-da pedig tulterhelt. A nem terhelt rész legfőképp az erdőségekre esik, melyek részben már le vannak tartolva s a pénzintézetek szerint: értéktelen vagyont képeznek. A Bükk-hegység, a Réz és a Meszes — részben — még mindig hatalmas erdőségeket emel gerinczes vállain, de bizony a szabad erdő gazdálkodás révén, a vármegye legszebb erdőségei letartottak, s csak az újabb erdőrendezés óta van gát vetve a préda gazdaságnak. A szőlő-kultúra oly lassan indult meg a filloxera-invasió után, hogy a szőlő-gazdaság még ma sem tekinthető oly gazdasági ágának, mely komolyan számbavehető volna. A pénzintézetek e szerint a

szőlőterületeket sem veszik a kért pénz-kölcsön erősebb biztosítékának. Természetes dolog, hogy így a termőterületek (szántóföld, rét, kert — telek —) vannak a lehetőleg beleszücsözve az adósságok áradatába — s ezek alaposan! Szomorú képet tár elénkbe egy-egy kis-község telekkönyve, ha azt komolyabb betekintés alá vesszük. A kis községeknek 1/4-de bátran csődöt kérhetne maga ellen. Ezen szomorú képet még sötétebbé teszik a vármegye fejletlen közművelődési viszonyai, köztisztasága és közegészségügyi viszonyai, a melyek együtt erős hatást gyakorolnak arra, hogy a vármegye közjólétét rohamos hanyatlásnak indulva mutassuk be; dacára annak, hogy az intéző körök mindent megtesznek arra nézve, hogy e viszonyokon segítsenek!

De hát, nehéz dolog a zavarosan hőmpölygő áradatnak útját állani. A megbomlott gazdasági rendszer veszedelmesebb a megbomlott társadalmi rendszernél s nálunk Magyarországon pedig, e kettő karöltve jár, hogy annál szembetűnőbb legyen a közjólét napi vesztesége.

Amit közgazdasági viszonyaink javára kell irnunk, az a gyümölcsészet terén észlelt lendület s a legújabb időben a szőlő-felújítás körül megindult mozgalom. De ezen kedvező jelenségek, a világért sem jelentik egyszerűsmind, közgazdaságunk általános javulását. Ezen a téren is, csak egyes helyek produkálnak számottevő haladást, míg az általános gazdasági állapotok évről-évre nyomasztóbbak. Ez a körülmény készítette arra a Szilágyvármegyei Gazdasági Egyesületet, — hogy a gazdasági kultúrában ugyancsak elmaradott népek, időnként és helyenként népszerű gazdasági előadásokat tartasson s így az általános gazdasági ismereteket terjeszsze, az ősi felfogással s avult rendszerrel gazdálkodó lakosságot a gazdasági kultúra újabb vívmányaival megismertesse s a hanyatlásnak indult közgazdasági állapotokon ez uton is segítsen; a kisbirtokosok helyzetén javítani igyekezzen. Ezen előadások mindenestre nagy haszonnal járnak s a gazdasági-egylet az általános jólét előmozdítására ez uton is, nem kis mértékben foly be; de mindazáltal nem fog képes lenni arra, hogy az eladósodott népen segítsen. Úgy látszik, hogy egy újabb nemzedék nevelése szükséges arra, hogy ezen állapotok jobbra forduljanak. Ezt a nemzedéket pedig a minél gyorsabban szervezett gazdasági ismételő-iskolák nevelhetik csak föl. Ezen intézménytől várjuk a legtöbbet s hiszszük is, hogy jövőre meg is lesz annak a közgazdasági állapotokra kiható jó eredménye; mert itt megtanulja az újabb nemzedék mindamaz ismereteket, melyek első sorban az uzsora veszedelmétől, másodsorban a hitel-, a kölcsön-, a földteher veszedelmétől menti meg. Megtanulja, hogy földjét miképp használja föl, hogy annak terménybeli hozama kibírja az élet szükségletei által évről-évre növekedő követelményeket, a közterheket, melyeknek súlya éppen a földbirtokra nehezedik.

A gazdasági előadásoknak is, ez irányú működése a legfőbb; mert föltétlenül az a kisbirtokosok legnagyobb veszedelme, hogy a pénzintézetek által nyújtott hitelt tulságosan igénybe veszik; a kölcsön természetéről halvány fogalommal sem bírnak s azt okszerűen nem képesek felhasználni.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Telephon : 198.

Sürgönyök :

Gépgyár és Vasöntőde

Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók
— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízkerékek, Turbinák.

GAZDASÁGI GÉPEK: Cseplogépek, Járgányok, Rosták, Tricurók, Szecskavágók, Boronák, széna- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépesők. Külön osztály: EKEK.

Mindenestre a *vidéki pénzügyek reformja a kamatláb szabályozása is, elodázhatlanul szükséges arra nézve*, hogy a kisbirtokok, valamennyire bár, földszabaduljanak az iszonyatos teher alól és közgazdasági jelentőséggel bírjanak.

Nagy hasznat várunk a földmives-ismétlő-iskolák- és gazdasági előadásoktól, különösen az állattenyésztés érdekében. Tudnivaló dolog, hogy a földműves legelső kötelessége a hasznos állatok szaporítása, javítása. E nélkül nincs gazdaság. Vármegyénkben pedig, éppen e téren látunk óriás visszaesést. Szarvasmarha tenyésztésünk hanyatlik; lótenyésztésünk szót sem érdemel. A múltban virágzó juhtenyésztésünk volt; ma már ez is — éppen a közlegetők pusztulása következtében — hanyatlásnak indult; a sertés-tenyésztés már-már csak a helyi szükséglet fedezésére irányul.

Mindazon szomorú állapotokhoz járul még az is, hogy nemcsak számban, de minőségben is hanyatlás észlelhető hasznos állataink sorában. Nincsenek tenyésztésre alkalmas, kiváló, fajtiszta szarvasmarháink, — s ha vannak: csak a gazdagabb községek lakóinak tulajdonában. Ennek a szomorú állapotnak is, csupán értelmesebb földmives-osztály nevelésével vethetünk véget, amely meg tudja művelni földjét, tisztán tartja legelőjét, gazdag völgyeiben argementesítésként eszközöl, szeszélyesen kanyargó patakjait szabályozza; állatait a legjobb fajokból válogatja össze, a gyümölcsstermesztésben okszerűen jár el és a versenybe nem a kölcsön-pénz súlyával megterhelten megy, hanem a szorgalom, a becsületes munka tiszta eszközeivel.

A míg ez a várva-várt idő meg nem hozza ezt az értelmes földmives osztályt: a viszonyok nem fognak javulni; de mindenestre szaporodnak a *semmik*, — a proletárok s úgy itt, mint más vármegyékben készül a talaj az agrar-szocializmus magvának befogadására.

Sörfőző-iskola.

Az erdélyi gazdasági egyesület választmányja szept. hó 20-án tartott gyűlésén elhatározta, hogy szükségét érezvén annak, miszerint a hazai sörgyárakban magyar sörfőzőmesterek működjenek — ilyenek nevelésére alkalmas iskola felállítására a kormányt egy indokolt felterjesztésben felkérte.

„Bort iszik a magyar ember — nem vizet! még ha az árpalé is!” — rosszul esnék, ha ezt a cikket nem az iménti „hangulattal” kezdeném! Megvallom azonban, hogy ez csak afféle csalogató beharangozás s tulajdonképen az a komoly kezdet, hogy az utolsó évek valamelyikének sörstatisztikáját idézem.

A hazai 100 és egynehány sörgyár- és sörfőzőben 1.583.338 hl sört főztek egy évben, ehhez elfogyasztottak 418.000 q. malátát, s s 6502 q. komlót. S most jön a fő, s ez az, hogy *sörfogyasztási adó* révén egy évben 6.518.262 korona folyt he az állampénztárba!

Megvallom, nem valami különös nagy számok ezek egy 17 és fél millió lakosságú országban, s kivált akkor törpülnek el, ha a nyugat felé lakó szomszédainkkal összemérjük. De még akkor is hátrányunkra üt ki az összemérkezés, ha a kezdő frázisban emlegetett „bort”, illetve borfogyasztás statisztikáját mérjük is össze! Szinte hihetetlen egy bankett-országban, amelyben minden vasalt nadrágot hordó ember végig ül évenként egy-két bankettet, a midőn is folyik a 7-féle lé! Szinte furcsa, hogy a hirhedt „nagy-ivási” virtusunkat meg kell tagadni! De hát a számok beszélnek!

A statisztika átlagszámokkal és átlagemberekkel is dolgozik. — Itt legyen közbeszúrva, hogy az átlag magyar ember nem visel vasalt nadrágot, — tehát annál egyszerűbbet! Ital-fogyasztása se valami értékesebb, de egyszerűbb anyagból áll. — Sörből nem sokat fogyaszt, mert kevés a termelés, borból, — a mely jobbadán „Engel-jegyében”

született — szintén keveset fogyaszt s mindkettő drága is! Iszik hát az átlag-magyar olyan italt, a melyből sok van, olcsó is; s a mellett kevés is megszüli a „hangulatot.” — Iszik tehát *pálinkát!*

Erről az emberirtó italról meg mostanában sokat beszélnek és irnak: mely elméleti mozgalomnak ott látszik hatása, hogy a pálinka-fogyasztás bizonyos irányban államhatalmilag megnehezítettessék, élvezete drágítottassék! Minek aztán az lenne az eredménye, hogy a szesz-fogyasztás utáni jövedelmek még jobban fognak csorogni! De hát régen meg vagyunk irva a fináncz-idézetek tárában, hogy „a mi elveszett a réven, visszakerüljön a vámon!” Miként?

Ha a nép fogyasztásában a pálinka luxus itallá válik, kell, hogy a *sör* északtól délig, a „Kárpátoktól az Adriáig” a helyébe lépjen.

Ma a sör (ha egy pohár 5, 6, 7, stb. kr.) drága, nem a szegény embernek való! A sört szereti, de szegény magyar ma luxus-sört iszik. A hasonjöveldmü, de intelligensebb német 2-5 krajczáros, a hasonállású, de gourmandabb francia 3 kros, az ugyanilyen charge-val bíró anglus pedig 4 kros sört — egészséges, üdítő, mégis tápláló *szükségleti* sört iszik!

(Valaki a hátom mögül nézi az irást, s azt morogja a fülembe, hogy: „a magyar fizet — mint egy ur! Hm!”)

A sört tehát olcsóbbá kell tenni, még pedig az előállítási s adózási költség révén. S itt visszaérkeztem a fináncziákhoz! A pálinka-adó csökkent, mert a fogyasztás is csökkent, a söritaladót is csökkentenie kell, hogy az olcsóbbá vált sörital felé terelődjék a guszthus! Hát hol térül itt meg a vámon a rév vesztesége?

Miután a spiritusz megdrágult, a sör pedig olcsóvá lett, ez utóbbi lesz a tömeges fogyasztás anyaga, miután egy kedves megszokottságról nem könnyen mond le az ember! Kivált a magyar! S ha tömeges lesz az olcsó sör fogyasztása, tömeges lesz a gyártás is, s e révén bőségesen helyreáll a fogyasztási adó-bevétel egyensúlya is!

Nehogy valaki a tömeges sörfogyasztásra való — s nem éppen morális — izgatást lásson cikkemben: mert itt csak arról a kényszerhelyzetről van szó, hogy ha már szeszitalt fogyasztunk, az a drága boron kívül inkább legyen sör, mint a rettenetes „l'assomoir”!

Hogyha a fentjelzett érv megvalósul, úgy a sörgyártás bizonyos műszaki átalakuláson fog általmenni, mely átalakulásokat jó lesz, ha *magyar szakértő* befolyásolja. Ezen szakértőket nevelni a sörfőzési iskola, s ezen sörfőzési iskolában hajtathatnak végre a sörgyártási átalakulást megelőző tudományos és gyakorlati *sörfőzési kísérletek*.

A tömeges sörfogyasztás folytán újabb és újabb gyárak fognak emelkedni. Azok vállalkozó tulajdonosainak, az azokban működő sörfőzőmesterek s segédek kiképzésére *kell* egy sörfőzési iskola!

Eddig a közel jövő terveiről s szükségleteiről volt szó. Ha azonban a *jelen* szükségleteit nézzük: úgy szintén érezzük szükségét egy sörfőző-iskolának. Midőn a mezőgazdasági iparvállalatok nálunk megindultak, szakértő idehaza nem akadván, a külföld importálta a „brauerokat.” Ezek — kevés kivétellel — jól érezték s jól érzik itt magukat, de a szívük csak Cseh, Morva és Gácsországért ver. — Utóbbi helyről a szeszfőző mesterek özőnlöttek be, hazai szeszgyáraink vezetését ők monopolizálták 1885-ig. — Közkívánatra akkor állította fel a földművelésügyi kormány a kassai gazdasági tanintézetrel kapcsolatban az ottani minta szeszgyárat, melynek keretében egy *szeszfőző-iskolát* szervezett. Ott minden évben 10—15 magyar ember tanulta ezt a mesterséget, s ma vidáman kiáltják a felső-magyarországi szeszgyártulajdonosok a sokszor nagy igényű halicsoknak: „vissza”!

Hát ezt a kassai példát lehetne követni a sörgyártás terén is. Van példa reá, hogy a

sörgyártást is meg bírja tanulni a magyar ember. A sörháztulajdonosok egynémelyikére is reá fér egy kis szaktudomány. — Ma is vannak megoldatlan kérdések a sörgyártásban: a viz, az árpa, a komló, a tüzelő anyag, az erjesztési bacillusok használatánál. Az itt felmerülő kérdések kikutatása a sörfőző-iskola feladatát képezné.

Ezen iskolának a gazdaközönség is nem kis hasznát venné. A magyar árpában csak úgy bizik a morva főzőmester, ha az ő *megszokott* kereskedőjétől vétetheti. A termelő direkt ajánlatára nem reflektál. S hogy állunk a *komlóval*? Ez Erdélynek fontos terménye. Évente 1400—1600 q.-t termelünk, 100—150 ezer forint értékben. S mi az általánosan ismert panasz a komló értékesítés köréből? Az, hogy a hazai komlónak csak 15—20%-át veszik hazai sörgyárosok, mert a cseh „brajjer” szerint ez nem, csak a cseh-termék jó. — A magyar komló azonban fele áron kimegy Csehországba, s a kivitelnek fele ügyesen keverve preparálva vissza jő, mint finom cseh-komló dupla áron. Itt tehát kétszer veszítünk egy pár cseh sovíniszta miatt!

Magyar sörfőzőmesterek képesítésével előmozdítanók tehát a magyar árpa s *különösen* a hazai komló termelését. Hogy állunk ezen a téren! 36—40 év óta még mindig igen szerény lépésekben juthattunk előre. — Már a cikkem elején mondottam, hogy ma sörgyáraink 6502 q. komlót igényelnek. Termelünk pedig a 680 kat. holdon 2720 q.-t, vagyis 3782 mmázsával kevesebbet. Ezen mennyiséget tehát most is külföldről kell behozni! — Tegyük fel, hogy igaz a sörfőzők véleménye, hogy a finomabb sörökhöz csak a finom cseh komló jó, vegyük az iménti summa felét beszerzendő komlónak, akkor a hazai fogyasztás még mindig 1841 q.-val van hátrányban. Ezen mennyiséget pedig megteremné 472 kat. hold.

Ennyi holddal *egy csapásra* lehetne emelni a hazai komlóskertek területét. Sok, sok olyan parcella van — különösen Erdélyben — a hol szőlők kipusztultak, a hol a szántóföldi termelés nehézkes — a melyeken szépen lehetne komlót termelni. — S ha felgondoljuk, hogy 472 kat. holdnyi területet alakítunk értékesebbé a szent anyaföldből, (mert holdankénti 500 frtos befektetéseket számítva, az új terület befektetése 236.000 frt értéket képvisel) s ha még elgondoljuk, hogy az értékesebbé, termőképesebbé tett anyaföld több magyar embert is képes eltartani — nem „pium desiderium” az, hogy sörfőző-iskola! jöjjön el a te országod! s üdvözet az Erdélyi Gazdasági Egyesületnek, a mely ezt az eszmét napirendre hozta!

Borona.

Az érvágás, mint a fertőző betegségek terjesztője.

Vannak egyes műtétek, melyekkel a helyett, hogy valamely eredményt elérnénk, inkább hatványozott fokban ártunk, a gyógyítani vélt betegséget terjesztjük. Ezen műtétek egyike bizonyos körülmények között az érvágás. Vizsgáljuk meg tehát, hogy mikor végezhetjük e műtetet, azaz mikor kell és okszerűen végezni, továbbá mikor helytelen annak végrehajtása, tekintettel arra, hogy terjesztője lehet valamely fertőző bántalomnak.

Általában az érvágást szakemberek is ritkábban szokták végezni, mert rájöttek, hogy nem feltétlenül szükséges azt minden belső megbetegedésnél végezni, amint azt igen sokan hitték és a laikusok közül még mai napig is hiszik, hanem azt csak bizonyos megbetegedések esetén indikált — minő a heveny tüdő-vérbőség, agy-vérbőség — s hogy egyes fertőző bántalmaknál, melyeknél a vérben levő kórnemző csírák foglaltatnak, még a tekintetben is nemhogy üdvös volna, hanem határozottan is veszedelemes következményekkel jár. Ezen veszedelemes betegségek közé, melyek esetén bár helytelenül — eret szoktak vágni,

A tejnek nagy mértékben piszok általi befertőzése a levegő bacteriumjaival történik, a tej hűtése alkalmával. A használatban lévő hűtőkön a tej vékony rétegben annak falain lefolyik és így a tej a levegő határtalan tömegével jön érintkezésbe, amely levegő annál károsabb hatással bír, ha az istálló bacteriumjaival van megfertőzve.

A tejnek tisztátalan levegővel történt befertőzése a következő hátrányokat vonja magával:

1. A tej hosszabb állása után, annak értékes alkatrészei, csekélyebb értékkel bíró alkatrészekre változnak át, így például az illanó zsírok gliceridjeiből — a melyek a tejnek az ismert kellemes ízét szolgáltatják — a kellemetlen szagu vajsav feloszlik.

2. Némely bacteriumok, mint saját anyagcsere termékek erősen működő toxinokat vagy ptomeinokat idéznek elő, melyek a tej kémiai összetételét megváltoztatják. Erre nézve példát nyújt az olyan tej, a mely a nélkül, hogy meg savanyodna, fejtés után néhány óra múlva megalszik és pedig egy a tej megalvasítását okozó és ahhoz hasonló fermentum által, a mely a vajsav bacteriumokból keletkezik.

3. Számos esetben meg történik, hogy bizonyos bacteriumok jelenlétében, gázok képződése alatt a tej bomlásnak indul.

Csupán egyszerű felforralás mellett a tej sokszor megromlik, minek következtében a tejsav erjedés meggátoltatik és a vajsav erjedés, említett helyébe előtérbe lép.

Mint hasznos óvintézkedések a forgalomba hozott rossz tej ellen, a következők ajánlatok:

1. A tej-tápszer intézetek szigorú felügyelet alatt ellenőriztessenek, a takarmányozás módszerének nagyobb kísérletezési tér engedélyeztessék és a mellett a tisztaság ellenőrzésére nagyobb gond fordítandó.

Továbbá a tej rendesen nemcsak szárazállományára és zsiranyagára, hanem tej-izsapatartására is megvizsgáltassék; végül pedig, hogy könnyen sterilizálható-e.

2. Csecsemőknek a tej csakis sterilizált állapotban nyújtandó. *Reischl Vilmos.*

Ha a teheneknél ellés után nem megy el azonnal a méhlepény, nem kell feküdni engedni az állatokat, mert fekvő helyzetben erős szülési utófájdalmak s görcsök állanak be, a minek eredménye igen könnyen a méh előesése lehet. Ha áll a tehén, akkor a veszély nem oly nagy. Ha mégis előállanak az ellési

mindegy az, ha ma vagy holnap éri őket egy eltévedt golyó — a vég ugyanis az elmulás.

Mindenütt fájdalom, mindenütt panasz s ebbe a panaszos árba bele téved az ember lelke is. Mert mikor a haldokló természetet látjuk, mikor annak minden ékessége a világ-rendszer parancs-zavára a földre hull, sárba tiportatik; lehetetlen, hogy saját életünk sorsa ne jutna eszünkbe, mert az is abban a kézben van letéve, mely a fák, füvek, égi madarak sorsát intézi.

Születtünk, hogy éljünk, hogy meghaljunk s hogy annak a gépezetnek, mely a nagy világot alkotja, összetartja; egyik rugója lehessünk. S hogy az eszme, mely agyunkban szülemlik, melyért van tulajdonképpen az ember élete, melyért küzd és fárad — meg valósul-e? az az idő kérdése, mely, ha elfogy, megszakad az eszme fűzése, a gondolatok árja s azzá lesz a test, a miből lett.

De csitt! alkonyodik, fogy az idő, pihenni tér a természet, hogy azután az újraébredéskor annál ragyogóbb szint öltson.

Bevégeződött az őszi hervadás.

Jó éjszakát! . . .

Kiss Lajos.

utó vajadások, akkor a méh előesését megakadályozó kötést kell alkalmazni. 12 óra múlva a veszély elmúlt.

A száj- és körömfájást egyik istállóból a másikba a macskák is átvihetik. Állatorvosok konstatálták macskánál is a nevezett járványos betegséget. Így magyarázható meg a járvány spontán fellépése különben egészséges állatállományban.

Oroszországban nagy területeket vetnek be napraforgóval, melynek magvait részben olajkészítésre használják, részben megeszik. A napraforgó-olaj igen jó s a napraforgó-olaj-pogácsa nagyon kedvelt. A napraforgó termésnek Oroszországban nagy jövője van, mert az orosz nép az ehető fajták magvait szívesen fogyasztják. Az enivaló fajtának nagy barna magvai, míg az olajgyártásra valónak kisebb, fehéres színű magvai vannak.

Ammoniak vizből, mely a gázgyártás mellékterméke készítik a kénsvavas ammoniakot, ezt a becses műtrágyát. Franciaországban megpróbálták magával az ammoniak-vizzel trágyázni a cukorrépát. Az eredmény kielégítő, mivel főleg a kártékony fonálférgek teljesen elpusztítottak ily módon. Csak olyan ammoniak vizet lehet azonnal használni trágyázásra, melyben kevés a rhodanammionium.

A szénsvavas mész az istállótrágyánál, mint nitrogén konzerváló szer igen értékes, mert az ammoniakot részben fehérjenemű vegyületté alakítja át s ily módon elillanását megakadályozza. Másrészt elősegíti a szerves anyagok bomlását s ily módon erős szénsvav fejlődést idéz elő. Prof. Dr. Maerker oly célból, hogy az istállótrágyának lehetőleg minden ammoniakja megköttessék $2\frac{1}{2}$ kgr. szénsvavas meszet és 1 kgr. turfátörmeleket ajánl egy-egy darab nagy állat hulladékának konzerválására.

Teendők a méhesben december hóban. A méhek félig dermedt állapotban töltik legnagyobb részt sejtekbe húzódva az egész hónapot s csak akkor zúdul kissé fel a család, ha a kellő (+8° R.) meleg kiröpülésre készíti. Ily alkalommal a gyöngébb családokat tanácsos kopogtatás, vagy belehelés által kiröpülésre rábírn. A méhek e pihenő időszakát azonban a méhészt feltétlenül elméleti tudásának bővítésére használja fel, hogy a közelgő tavaszon újabb tudását a gyakorlat próbakövén megbirálhassa. A mondottakon kívül (hidegebb időben) feltétlenül a legnagyobb rendben tartandók a családok, egér, czinke, harkály a méhes körül nem türendő meg. *Vieder Fózsef.*

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „*Köztelek*” 95. számában *Kovácsy Béla* „Az igázás befolyása a tehének tejelelképességére és a tej minőségére” című alatti leírja a tárgyra vonatkozó kutatásainak és megfigyeléseinek eredményét és a következő konkluzióra jut:

1. A nehéz munka, az igázásig, megapasztja a tehének tejének mennyiségét 10—12 százalékkal.

2. A tejnek csak víztartalma csökken s megfelelőleg emelkedik zsirtartalma, tehát munkaközben is ugyanannyi zsirt választanak el a tőgyek, mint pihenés közben.

3. Az igázott tehén tejéből ugyanannyi vajat lehet kőpülni, mint az ugyanazon tehéntől pihenés közben nyert nagyobb mennyiségű tejből.

4. A tehén az igázásra használatos állatok közül a legolcsóbb erőtermelő.

5. Legjobb erőtermelő tehén a magyar, azután a szimmenthali és a nagy pinzgau. Nem kevésbé érdekes a következő számú „Egerek és patkányok irtása” című közleménye, mely az egereknek élő vírussal való irtásáról és számos teljesen sikerült próbáról ad számot. A vírusanyagot gazdáknak ingyen küldi meg „A m. kir. állami bakterio-

logiai intézet, Budapestben.” A vírus használati utasítása a következő:

Egy vagy több liter vizet, literenként egy kávéskanálnyi honyhasóval felkeverünk és azután a vírust tartalmazó üvegsövekből kivesszük a vatta dugaszt és azokat kétharmadrészen megtöltve a folyadékkal addig rázzuk, míg a gelatina az üvegről leválik. Ha ez megtörtént, az üvegsövek tartalmát az oldattal telt fazékba ürítjük. Miután a gelatina nehezen oldódik vízben, az oldatlan darabokat ujjainkkal szétnyomjuk.

Egy liter vízhez egerek részére két üvegső, patkányok részére pedig 10 üvegső fertőző anyag szükséges.

Kissé száraz, fehér kenyérből 1—2 centiméter hosszú négyzetes darabokat vágunk és azokat a tálba, vagy fazékba tesszük, hol körülbelül egy percig maradnak. Ha jól átázunk, kivesszük ezeket és száraz edénybe vagy kosárba rakjuk.

Egy liter ily előkészített folyadékban mintegy ezer darab kenyérgoczkát lehet beáztatni. Cél szerű a telített kenyérgoczkákat a délutáni órákban kiosztani, miután az egerek és patkányok estefelé a legfalánkabbak.

Minden egér vagy patkánylyukba egy koczkát, oda, hol gyakrabban mutatkoznak egerek vagy patkányok, néhány kenyérgoczkát teszünk és azután lábbal betapoosuk.

A fertőző anyag azonnal elhasználandó, ha az üvegsövet felbontottuk és a telített kenyérgoczkák azon napon kiosztandók, a melyen azokat beázattuk.

Ha kedvező eredményeket akarunk elérni, hektáronként 5 üvegső fertőző anyagot kell elhasználni, azonban az eredmény maga csak 8—15 nap múlva észlelhető.

Talak és más edények, melyeket az anyag feloldásához használtunk, teljesen ártalmatlannak s ha azokat kimossuk meleg vízzel, más célra is használhatók.

Nagy-Küküllőmegyében, a földmivelségi miniszterium, valamint több község csemeterkjében, hol az egerek és patkányok óriási károkat okoztak, ezen szer alkalmazása után teljesen kipusztultak.

Hasonló eredményt mutatnak fel az uradalmi főbérnökség B.-Szt.-Lőrinczen, Hadnagy Imre nagy-sinki, Pillitz Ármin veszprémi állatorvosok, özv. Rück Ferenczné Villányon, dr. Krausz Henrik Segesváron, Martonhegyi községre stb.

A fertőző anyag csakis egerekre és patkányokra bír fertőző és pusztító hatással, más állatokban, mint házi- és tenyészállatokban, vadakban kárt nem tesz és teljesen ártalmatlan felnőttekre és gyermekekre is.

B — i.

Külföldi lapokból.

Az ideai komlótermés. Németbirodalom: 460,000 métermázsa; Ausztria-Magyarország: 225,000 mm.; Franciaország 48,000 méterm.; Belgium és Hollandia 65,000 mm.; Oroszország 60,000 mm.; Anglia 500,000 mm.; Amerika 425,000 méterm.; Ausztrália és Canada 15,000 métermázsa. Összesen 1,798,000 métermázsa. Más becslések szerint az összes hozam 1,100,000 métermázsa s a múlt évvel szemben 600,000 métermázssával termett több. 1,798,000 mm. termésnél az ez évi többlet a múlt évvel szemben csak 106,000 métermázsa volna. Ha azonban a beérkező legújabb jelentések is figyelembe vétetnek, melyek mindenike kisebb termelésről ad hírt, mint a melyet kilátásba helyeztek s figyelembe vétetik az is, hogy az ideai komló jelentékenyen könnyebb a tavalyinál, akkor nem lehet többletről beszélni, vagy ha van is több termés, nagyon csekély az. (Landw. Wochenbl.)

A dercze és táplisz. A dercze a lisztből főleg abban különbözik, hogy nitrogénben és zsirban dusabb, mint a liszt, de viszont rostanyagban is. — A táplisztek olyan melléktermékek, melyek bizonyos céloknál igen jól használhatók.

A buzadercze és a buzatáplisz. A buzának lisztje őrlésénél többféle dercze készül, melyek igen jó tápszerek. A finomabbikban több protein és zsír van s kevesebb farost. Ezért értékesebb, mint a durva s könnyebben emészthető. A kétféle összetétele a következő:

	Finom buza- dercze %-ban	Durva buza- dercze %-ban
Zsir	12.1	13.6
Nyers protein	14.1	13.6
Nyers zsír	4.2	3.4
Nitrogénmentes kivonat-anyagok	58.2	54.9
Nyers rostanyag	7.3	8.9
Hamu	4.1	5.6

A buza-táplisz a derczétől főleg nagyobb keményítő tartalma által különbözik s hogy kevesebb farostanyag és hamu van benne. Rendesen a derczéből veszik szitalással. Különösen említésre méltó, hogy a buza-derczének igen fontos diétitikus hatása is van, mert a bélsár lerakását is megkönnyíti, ezért szorulást okozó tápszerekhez jó mellékétel gyanánt adagolni, pl. hüvelyes takarmányhoz. — Nagyon jótékony hatású fejős teheneknél s utána a vaj is kitűnő minőségű. Naponta 2 kgot, sőt többet is lehet adagolni. Hízó ökröknél, főleg a hizlalás kezdetén igen jótékony hatású. Fejenként és naponta 5 kgot szokás számítani. Hízás előrehaladtával tanácsos azonban a buzaderczét szemes takarmánnyal helyettesíteni, mert a hus jobb lesz. Lovak részére nagyobb mennyiségben nem ajánlatos, mert lusták, lomhák lesznek tőle. (Der Deutsch. Landw. 99. No. 22.)

A világ buzatermése 1899-ben azon területeken, melyek az európai kereskedést érdeklik — volt: 312,050 000 quarters, míg 1898-ban 360,768.000 quarters. Az utóbbi 10 év alatt még csak 94-ben volt 98-an kívül, több a buzatermés, mint az idén. Jóllehet aránylag nagyobb a termés, mint a 4 előző évben, de a kenyérfogyasztó emberek annyival szaporodtak ezen idő alatt, hogy az 1899-iki termés 6 millió quarterrel kevesebb, mint a mennyi tényleges fogyasztásra szükséges. Ezt a különbséget a raktárakból kell fedezni. A hiány még könnyen növelhető, mert ez az általános becslés olyan helyekről is tartalmaz adatokat, a hol még nem volt meg akkor az aratás pl. Argentína, Uruguay, Ausztrália, Fokföld, Chili és Jüda, mindezekben a helyeken pedig a beérkező hírek szerint teljesen sikerült aratásról le kell mondani. A kukorica-termés 326,000.000 quarter, tehát 24,000.000 quarterrel több, mint 1898-ban; az árpatermés 89,000.000 quarter, tehát 15,000.000 quarterrel kevesebb, mint a tavaly; zab 337,000.000 q., vagyis 15,000.000 quarterrel több, mint 98-ban; rozs 169,000.000 quarter, vagyis 8,000.000 quarterrel több, mint 98-ban. A árpa kivételével minden gabonafélében jobb termés volt, mint az előző 4 esztendőben. Az összes termés, beleértve a buzát is, az ötödik évben 1,233,000.000 quarter, vagyis 51,000.000 q.-rel több, mint az előző 4 gabona év átlaga. A buza és rozs, a fő kenyérgabona közöttük, összesen 481,000.000 quartert tesznek ki, tehát 41,000.000 quarterrel kevesebbet, mint 98-ban. (The Agricultural Gazette. 99. No 1349.)

S.

Könyvismertetés.

A magyar ehető és mérges gombák könyve.

Szerzette: Csik-Mádéfalvi *Istvánffy Gyula dr.*
Budapest. — Ára 4 frt.

Hazánk erdős vidékein ezernyi ezer gomba tenyészik és tömérdek között a jóféle, az ehető gomba. Mégis mily kevés az, a mi asztalunkra kerül, mert a jót a rossztól biztosan kevés kivétellel nem tudjuk megkülönböztetni. Pedig a gomba jól elkészítve nemcsak izletes étel, de époló tápláló mint a hus. A mérges gombától való félelem nem oktalán, mert mikorra az ember a káros hatást érzi a gombaevés után, a segítség rendesen késő. Gyakran

pedig *látsszól*ag nem is különbözik a jóféle a mérgestől, a laikus nem tudja megkülönböztetni, s ezért mindenféle téves nézetek, meggyökeresedve a minimumra szállították nálunk is a leggazdagabb gombatermő vidékeken a gombafogyasztást, holott a jobbmódonak inyes csemege-étel, a szegényebbeknek nyaranta a húst bátran pótolhatja. A roppant sok jó gomba pedig ott pusztul az erdőn, mezőn felhasználatlanul, mert nem merünk vele élni. Mennyi pénz, nyaranta a szegényebb emberek mily jó keresetforrása hever ott felhasználatlanul.

És ha mégis rászántuk magunkat, hogy kikutassuk a sok előttünk ismeretlen közül az ehető gombát, hát nem volt kihez, nem volt könyv, mihez forduljunk utasításért. Ez előtt 22 évvel jelent ugyan meg egy német munka fordítása képekkel, de azt nem a mi részünkre, nem a mi hazánk földjének terméseiről írták s így nem is lehetett vele kellőképpen boldogulni.

Mindezekben a bajokon gyökeresen segít Istvánffy professornak most megjelent könyve, mely mint címe is mutatja, csak a Magyarország területén termő ehető és mérges gombákkal foglalkozik s a legteljesebb mértékben megfelel a kitűzött czélnak, hogy ne csak a szakember, de a nagyközönség is hasznát lássa művének. És ez egyik érdeme ennek a dusan illusztrált gombakönyvnek. A ki tájékozódni akar a penészek, gombák természet-történetében, elég anyagot talál benne, a ki azonban a kezében lévő gombáról akarja *bizonyosan* megtudni, hogy ehető-e, de növény-tani előismeretei nincsenek, az is azonnal és helyesen igazodhatik el a nagyszámu színes képek és tollrajzok segítségével, meg a világos tiszta leírásokból. És ha meghatározta gombáját, néhány lappal odébb azt is megtalálja, hogy minő izletes ételket és hogyan lehet belőle készíteni. De nemcsak azt, hogy most hogyan készítik el, hanem azt is, régen hogyan ették. Részletes utasítás van adva benne a gombatermelésről, eltartásról stb. stb.

A 361. oldal terjedelmű vasok kötetben a szöveg s a leírások könnyebb megérthetése és az összehasonlító meghatározás czéljára 42 színes nyomtatású tábla s 150 cinkográfált kép van.

Nem a legkisebb előnye s jótulajdonsága azonban e nagybecsű munkának zamatos magyar nyelvezete és világos, könnyen érthető stílusa.

Ugy a szakembernek, mint a laikusnak biztos vezérfonál Istvánffy professzor könyve ezen a nálunk eddig műveletlen téren.

Sőt még a gombák ipari felhasználhatóságára is kiterjed a figyelme, így az igen fontos gomba-tenta készítésére is. A gomba-tentának az az óriási előnye van, hogy a lehetetlenséggel határos a hamisítása. A gomba-tentába ugyanis bele jutnak a gomba csirái. A spórák pedig minden fajra jellemző külsejűek. Ha már most 2-3 faj spóráit keverjük a tintába, alig van arra eset, hogy egy másik ember ugyanazon gombafajok spóráit keverte volna tintájába.

Az egész mű két részre oszlik, az I. rész 23 fejezetének címei: 1. Bevezetés. 2. Gombaevésről. 3. A gombászati irodalom fejlődése. 4. A penészek és beosztásuk. 5. A Galócza-félék (Agaricus félék). 6. Bizonyos élelmiszerekkel fogyasztott penészek, a legkisebb ehető alakok. 7. A Penészek különböző hasznáról. 8. A gombák kora s a legnevezetesebb mérges és gyanus fajok. 9. A gombák a higiéné szempontjából. 10. Ajánlható módok a mérgezés elkerülésére. 11. A gombák okozta megbetegedésekről. 12. A gombák törvényszéki orvostani tekintetben. 13. A kémiai alkatról. 14. A gombák foszforeszkálásáról. 15. A gombák és fák együttes táplálkozása. 16. Virág csalogató gombák (Virággombák). 17. A gombagyűjtésről. 18. A csiperke tenyésztéséről. 19. A szarvas gomba vagy Trifola gyűjtése. 20. A szarvas gomba tenyésztése. 21. Gomba eltartás. 22. Magyar gombaételek készitési mód-

jai. 23. Régi magyar gombaételek. II. rész: Az éti és mérges gombák családjainak megkereső kulcsa. Összesen 121 ehető és mérges gomba van itt részletesen leírva s a fontosabb ehető és mérges gombák színes képekben is bemutatva.

B. S. dr.

Az egészséges állatok gondozásáról, a beteges ápolásáról. Monostori Károly jeles gazdasági írónak, az állatorvosi főiskola tanárának ily című műve második kiadásban most jutott a könyvpiacra. A hasznos munka kezelését nagyban elősegíti a hozzácsatolt tárgymutató, megérthetőségét pedig a több száz kép, a melylyel diszítve van. Ára öt korona, megrendelhető kiadóhivatalunk utján is.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Gazdasági szakirodalmi pályázat.

Az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége — a gazdasági szakirodalom fejlesztése czéljából — a következő pályadíjakat tűzi ki:

1. *Gyakorlati irányú és tárgyú cikkek*re, melyeknek tárgya a mező- és kertgazdaság, gyümölcsészet, állattenyésztés, baromfitenyésztés, méhészet, vagy bármely más gazdasági ágból szabadon és tetszés szerint választható:

1. díj: 10 drb 10 koronás arany,
2. díj: 5 drb 10 koronás arany.

2. *Gazdaságok és uradalmak ismertetésére* (terület, fekvés, talaj, kezelési és gazdálkodási rendszer, állattenyésztési irány, takarmányozás, trágyázás, termés eredmények, értékesítés, tisztajövedelem stb.):

1. díj: 10 drb 10 koronás arany,
2. díj: 5 drb 10 koronás arany.

3. *Trágyázási, trágyakezelési és műtrágyázási eljárások és kísérletek leírására*, különös tekintettel az istállótrágyára és a szuperfoszfátra:

1. díj: 10 drb 10 koronás arany,
2. díj: 5 drb 10 koronás arany.

4. *Mezőgazdasági termények (bármely termelési ág) értékesítéséről irandó gyakorlatias cikkek*re:

1. díj: 10 drb 10 koronás arany,
2. díj: 5 drb 10 koronás arany.

Pályázati feltételek.

A pályaművek beküldésének határideje az 1. és 4. alattiakra: mostantól kezdve 1900. év szeptember hó végéig; a 2. és 3. alattiakra: 1900. február hó végéig.

Terjedelem az 1., 3. és 4. alattiaknál rendes írópapírnagyságban írott 2 oldaltól legfeljebb 15 oldalig, a 2. alattiaknál: 5 oldaltól 25-ig mehet.

A beküldő neve a cikk alá odaírható vagy — tetszés szerint — álnév és jelgés levélke is használható. Mindenesetre kijelentendő azonban a kísérő levélben hogy a mű pályamunka.

Minden közölhető munka a lapban ki fog adatni.

A bírálatot az Erdélyi Gazdának erre külön felkérendő 50 legrégibb előfizetője fogja annak idején — a nekik küldendő kérdőpontok utján — szavazatossággal megejteni.

A kitűzött első díjak, a 2. alattiak kivételével, csak abszolút becsű munkála-

tok beküldőinek adatnak ki. A második díjak — legalább öt közölhető pályamunka beérkezése esetén — a viszonylag legértékesebb mű írójának is kiadatnak. A 2. alattiak közül, ha legalább öt mű közölhető leendő — az első díj a viszonylag legjobbnak is ki fog adatni.

A szerkesztőség a közölt és arra érdemes pályaművekért a szabály és kulcs szerinti írói tiszteletdíjat külön kiutalja.

Kolozsvártt, 1899. november hó 5-én.

Az „Erdélyi Gazda”
Szerkesztősége.

— **Komlótermelés Észak-Amerikában.** Annak idején megirtuk, hogy jelen év folyamán már megjelent az európai piacon az első amerikai komlószállítmány: ma tehát már ott vannak az amerikaiak, hogy nemhogy európai komlót fogyasztanak, de már tojásfeleslegükkel is kezdik elárasztani Európát. Tekintettel ezen új gazdasági veszélyre, nem lesz érdektelen röviden bemutatni É.-Amerika komlótermelését. Egy amerikai statisztika szerint az egész világ komlóskert területe 106.000 hektár. Ebből esik Németországra 40.000 ha., Angliára 22.000 ha., Egyesült-Államokra (3-ik helyen!) 21.800 ha., Franciaországra 2800 ha. s más országokra 4600 ha. Mennyiségileg azonban első helyen van É.-Amerika, mert ott hektáronként 13 q., Németországban 6 q. s nálunk 3,5—4,5 q terem! Legtöbb komlóskert New-York (9600 ha.) s Orsyn (6000 ha.) államokban van. Olyan esztendőben, a melyekben bő termés ígérkezik, mindenütt a gyengébb minőségű kerteket egyszerűen nem művelik! A termés volt: 1897-ben 167.340 q., 1898-ban 149.030 q. és jelen évben 194.400 q. A mázsánkénti árak most 28—37 frtig állanak. A komlót általában mesterségesen szárítják: ujabban egy legfrissebb találmánnyal szárítják a komlót: nem melegítik a szárító levegőjét, de *kavaró-készülékkel szárító levegőhullámozást idéznek elő*: melyek révén könnyen szárad a komló s színe, szaga, liszt tartalma természetesen marad. Persze itt is villamossal dolgoznak! Mindon komlószállítmányt nagy erővel préselnek. A hol a szállítás nehézségekbe ütközik, ott *komló-kivonat készítő* gépeket vesznek át a nyers terméket. 12 font tobozból lesz 1 kgr. komló-kivonat, melyből 1 kgr. ér annyit, mint 12 kgr. komlótoboz. Csodálatos, hogy a *börze* hazájában a komlóforgalom onnan ki van zárva. Ott is, éppen úgy mint Európában, a komlóforgalmat egyes nagy kereskedő-körök utazó ügynökeik útján bonyolítják le. S mivel ezekkel ott is, ugyanannyi baj van mint pl. a Küküllő mentén, a gazdák egy komlóközraktár- és börze-egyesülettel akarnak összeállani. Konstatáljuk, hogy a segesvári komlóvásárral e téren 3 évvel előztük meg az amerikaiakat — jobban mondva előzők meg, ha a hazai termelőknél, sörgyárosokban több lenne a yankeeből! Mult évben 17 millió fontot vittek ki 2.642.000 dollár értékben, ez évben már 21 millió fontot 3.626.000 dollár értékben. Első fogyasztó Anglia, mely állam 96-ban 8 millió font értékű komlót vásárolt Amerikától. Az amerikai bevétel 98-ban 648 ezer frt értékű volt. Sörtermelésben Németország után következnek az Egyesült-Államok, így 1898-ban 37,4 millió Barrel (= 117 liter) sört gyártottak.

—r.—s.

— **Meghívó az „Erdélyi Gazdasági Egyesület” által — a Földmívelésügyi m. kir. Miniszter erkölcsi és anyagi segélyével — tartandó 1899—1900-i ingyenes népszerű téli gazdasági előadások I. sorozatára.** (Kolozsvármegye, gyalui járás). Az előadások sorrendje: I. **Nagy Kapuson** (az iskola termében). 1899. *December hó 3-án*, vasárnap d. e. 10—12 óráig *Ritter Gusztáv* gazd. tanint. főkéntész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. II. *Németh András* gazd. tanint. intéző: A baromfitenyésztésről. I.

December 5-én, kedden d. e. 10—12 óráig: *Ritter Gusztáv* gazd. tanint. főkéntész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. II. *Németh András* gazd. tanint. intéző: A baromfitenyésztésről. II.

December 8-án, pénteken délelőtt 10—12 óráig: *Ritter Gusztáv* gazd. tanint. főkéntész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. III. *Németh András* gazd. tanint. intéző: A baromfitenyésztésről. III.

II. **Szász-Lónán** (az iskola termében) *December 3-án*, vasárnap délután 4—6 óráig *Ritter Gusztáv* gazd. tanint. főkéntész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. I. *Németh András* gazd. tanint. intéző: A baromfitenyésztésről. I.

December 5-én, kedden délután 4—6 óráig: *Ritter Gusztáv* gazd. tanint. főkéntész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. II. *Németh András* gazd. tanint. intéző: A baromfitenyésztésről. II.

December 8-án, pénteken délután 4—6 óráig: *Ritter Gusztáv* gazd. tanint. főkéntész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. III. *Németh András* gazd. tanint. intéző: A baromfitenyésztésről. III.

December 10-én, vasárnap délután 4—6 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: Kisgazdákat érdeklő törvények népszerű ismertetése. I. *Csérer Lajos* növénytermelési szaktanár: A vetőmagvakról. I.

December 12-én: kedden délelőtt 10—12 óráig *Páter Béla* gazd. tanint. tanár: Az állati és növényi elősdiokról. I. *Jakab László* városi állatorvos: Népszerű tudnivalók az állategészségügy és állatgyógyászat köréből. I.

December 16-án, szombaton d. u. 4—6 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: Kisgazdákat érdeklő törvények népszerű ismertetése. II. *Csérer Lajos* növénytermelési szaktanár: A vetőmagvakról. II.

December 17-én, vasárnap délelőtt 10—12 óráig: *Páter Béla* gazd. tanint. tanár: Az állati és növényi elősdiokról. II. *Jakab László* városi állatorvos: Népszerű tudnivalók az állategészségügy és állatgyógyászat köréből. II.

December 20-án, szerdán délelőtt 10—12 óráig: *Páter Béla* gazd. tanint. tanár: Az állati és növényi elősdiokról. III. *Jakab László* városi állatorvos: Népszerű tudnivalók az állategészségügy és állatgyógyászat köréből. III.

III. **Magyar-Fenesen** (az iskola termében) *december 3-án*, vasárnap délelőtt 10—12 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. I. *Kovács Béla* gazdatiszt: Házi állataink takarmányozásáról és gondozásáról. I.

December 6-án, szerdán délelőtt 10—12 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. II. *Kovács Béla* gazdatiszt: Házi állataink takarmányozásáról és gondozásáról. II.

December 8-án, pénteken délelőtt 10—12 óráig: *Szecsey István* gazd. tanint. tanár: A tagosított birtokok kezeléséről. I. *Réti János* gazd. tanint. tanár: A helyes trágyakezelésről trágyázásról. I.

December 10-én, vasárnap délelőtt 10—12 óráig: *Szecsey István* gazd. tanint. tanár: A tagosított birtokok kezeléséről. II. *Réti János* gazd. tanint. tanár: A helyes trágyakezelésről, trágyázásról. II.

December 12-én, kedden délután 4—6 óráig: *Páter Béla* gazd. tanint. tanár: Az állati és növényi elősdiokról. I. *Jakab László* városi állatorvos: Népszerű tudnivalók az állategészségügy és állatgyógyászat köréből. I.

December 17-én, vasárnap délután 4—6 óráig: *Páter Béla* gazd. tanint. tanár: Az állati és növényi elősdiokról. II. *Jakab László* városi állatorvos: Népszerű tudnivalók az állategészségügy és állatgyógyászat köréből. II.

December 20-án, szerdán délután 4—6 óráig: *Páter Béla* gazd. tanint. tanár: Az állati és növényi elősdiokról. III. *Jakab László* városi állatorvos: Népszerű tudnivalók az állategészségügy és állatgyógyászat köréből. III.

IV. **Gyaluban** (az iskola termében) *De-*

cember 3-án, vasárnap délután 4—6 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. I. *Kántor József* körjegyző: A kisgazdákat érdeklő törvények népszerű ismertetése. I.

December 6-án szerdán délután 4—6 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: A konyhakertészet és gyümölcsészet köréből. II. *Kántor József* körjegyző: A kisgazdákat érdeklő törvények népszerű ismertetése. II.

December 8-án, pénteken délután 4—6 óráig: *Szecsey István* gazd. tanint. tanár: A tagosított birtokok kezeléséről. I. *Réti János* gazd. tanint. tanár: A helyes trágyakezelésről, trágyázásról. I.

December 10-én, vasárnap délután 4—6 óráig: *Szecsey István* gazd. tanint. tanár: A tagosított birtokok kezeléséről. II. *Réti János* gazd. tanint. tanár: A helyes trágyakezelésről, trágyázásról.

V. **Gyerő-Vásárhelyen** (az iskola termében) *December 10-én*, vasárnap d. e. 10—12 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: Kisgazdákat érdeklő törvények népszerű ismertetése. I. *Csérer Lajos* növénytermelési szaktanár: A vetőmagvakról. I.

December 16-án, szombaton d. e. 10—12 óráig: *Vajda Ferencz* ev. ref. lelkész: Kisgazdákat érdeklő törvények népszerű ismertetése. II. *Csérer Lajos* növénytermelési szaktanár: A vetőmagvakról. II.

Az előadások alkalmával különféle *hasznos gazdasági könyvek és füzetek ingyen fognak kiosztatni* a hallgatóság között!

A rendező bizottság.

— **Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület** december hónap 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja az évi rendes közgyűlést a Köztelek nagytermében. Az egyesület szétküldötte tagjainak 1898/99. évi jelentését, amely jókora kötetre rug s a gazdasági év minden momentumával behatóan foglalkozik.

— **Az Alsó-Fehérvármegyei Gazdasági Egyesület** népies téli gazdasági előadásainak sorrendje: *Gyulafehérvárat* december hó 3-án: dr. Szaniszló Albert és dr. Ebergényi Sándor. *Tövisen* december hó 10-én: Török György és Székelyhidy Viktor. *Balázsfalván* december hó 17-én: Szaniszló Albert és Bitter Gusztáv. *Alvinczen* január hó 7-én: dr. Szaniszló Albert és Gálffy János. *Sárdon* január hó 14-én: dr. Ebergényi Sándor és Székelyhidy Viktor. *Magyar-Bükkösön* január hó 21-én: Székelyhidy Viktor. *Csombordon* január hó 28-án: Gálffy János és Török György. *Maros-Szent-Benedeken* február hó 4-én: Dezső Zsigmond és Székelyhidy Viktor. *Maros-Ujvárt* február hó 11-én: dr. Szaniszló Albert és dr. Ebergényi Sándor. *Vajasdon* február hó 18-án: Szász István állattenyésztési felügyelő és Zöld József. *Felnyeden* február hó 21-én: Székelyhidy Viktor és Dezső Zsigmond. *Vingárdon* február hó 25-én: Zöld József és Székelyhidy Viktor. *Drassón* márczius hó 4-én: Gálffy János. *Szász-Csanádon* márczius hó 11-én: Zöld József és Dezső Zsigmond. *Miriszlón* márczius hó 18-án: Abend András és Székelyhidy Viktor. *Nagy-Lakon* márczius hó 21-én: Székelyhidy Viktor és Abend András. *Magyar-Lapádon* Szász István és Székelyhidy Viktor. *Benedeken* márczius hó 31-én: Dezső Zsigmond és Gálffy János.

— **Kinevezés.** A m. kir. földmívelésügyi minister *Berivay János* gyalmai lakost, Hunyadvármegye szászvárosi járására nézve a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **A ménesbirtokok a párisi világiállításon.** A földmívelésügyi miniszteriumban a napokban készültek el azok a tárgyak, melyekkel a magyar állam ménesbirtokai a párisi világiállításon részt vesznek. A ménesbirtokok kezelését lehető hűen előtűntető, igen esinos apróságok, melyeket Régnér Dániel mezőhegyesi állami műmester készített, miniatűr kivitelben fogják bemutatni a párisi világiállításon a ménesbirtokok milyenségét. A kiállítási tárgyakat a napokban Párisba küldik.

HIRDETÉSEK.

GRAEPEL HUGÓ gép- és rostalemezgyár, malomépítészete

BUDAPESTEN, V. ker., Külső Váci-út 46. szám.

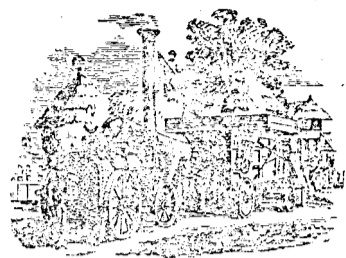
Marshall Sons & Co. Lmtd angolországi gépgyár vezérigynöke ajánl utolérhetlen szerkezetű és minőségű Marshall-féle

gőzmozgonyokat és gőzcséplőgépeket,

szabadalmazott kombinált gabona- és lóhercséplőgépeket

két cséplődobbal,

szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukorica-morzsolóval, GIBAS-féle szabad. kazalozókészüléket (gólyt), — HARRISON-féle „Albion” őrlőgépeket. Malomépítészeti osztályom elvállal gazdasági malmok magas-, félmagas és vāmórlómalmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását — Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

(30.)

Kitüntetve az ezredéves országos kiállításon.

RIMOCZY FERENCZ

butor- és épület-asztalos,

Kolozsvárt, Szép-utca 1. szám.

Elvállal mindennemű stílusú butor-készítést a legerősebb kivitelben. Készít portál és üzleti berendezéseket

(221.)

„Erdélyi Gazdasági Egylet” könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

1. Réti János, „A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók. III-ik kiadás 30 kr. 2. Gáspár József, „A kaszálók és legelők ápolása.” III-ik kiadás 25 kr. 3. Virág Elek, „A sertéshizlalásról.” III-ik kiadás 25 kr. 4. Lormay Béla, „A borjúk fölneveléséről” III-ik kiadás 25 kr. 5. Herényi Gothárd Sándor, „A takarmányrépa.” III kiadás 25 kr. 6. Hauer Géza, „Afejőstehénről.” III. kiadás 30 kr. 7. Hensch Árpád, „A szántás-vetésről” III kiadás 25 kr. 8. Jakab László, „Utmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben” III. kiadás 25 kr. 9. Domokos Kálmán, „Az építkező gazda.” III. kiadás 50 kr. 10. Ruisz Gyula, „A kukorica műveléséről.” III. kiadás 25 kr. 11. Dr Szaniszló Albert, „A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról” III. kiadás 25 kr. 12. Ritter Gusztáv, „A házi kert.” III. kiadás 40 kr. 13. Gáspár József, „Baromfi-tenyésztés.” III. kiadás 35 kr. 14. Cserhádi Sándor, „A csalamádé természetése, bevermelése és etetése” III. kiadás 25 kr. 15. Csájlík István, „Csikónevelés.” III. kiadás 25 kr. 16. K. Vörös Sándor, „A dohánytermesztéséről” 35 kr. 17. Ásványi Lajos, „A vörös lóher természetéről” 35 kr. 18. Ritter Gusztáv, „Gyümölcsértékesítés” II. kiadás 35 kr. 19. Herényi Gothárd Sándor, „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazalra” II. kiadás 25 kr. 20. K. Vörös Sándor, „A gazdaságok berendezéséről.” II. kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése” 25 kr. 22. Kovácsy Béla, „Házi állataink takarmányozása” 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len- és kender őrmeleséről és áztatásáról” 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése” 40 kr. 25. Réti János, „A komlótermeléséről” 25 kr. 26. Gáspár József, „A méhtenyésztéséről” 30 kr. 27. Páter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei” 50 kr. 28. Nemes István, „Talajjavítás lecsapolással” 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfűvekről” 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés” 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből” 50 kr. 32. Szűts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése” 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitele” 40 kr. 34. Páter Béla, „A haltenyésztésről” 30 kr. 35. Páter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról” 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének tentartásáról”, 25 kr.

dezeséről.” II. kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése” 25 kr. 22. Kovácsy Béla, „Házi állataink takarmányozása” 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len- és kender őrmeleséről és áztatásáról” 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése” 40 kr. 25. Réti János, „A komlótermeléséről” 25 kr. 26. Gáspár József, „A méhtenyésztéséről” 30 kr. 27. Páter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei” 50 kr. 28. Nemes István, „Talajjavítás lecsapolással” 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfűvekről” 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés” 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből” 50 kr. 32. Szűts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése” 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitele” 40 kr. 34. Páter Béla, „A haltenyésztésről” 30 kr. 35. Páter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról” 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének tentartásáról”, 25 kr.

Mind a harminczhat füzet ára együtt megrendelve csak 7 forint 20 krajczár. Ha egy címre egyszerre 500 füzet rendeltek, tetszés szerint válogatva egy vagy több füzetet a jegyzékben felvett 36 füzet közül, egy füzetet egyre-másra 20 krajczárral fogunk számítani. Megrendelés és pénz az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára Kolozsvár cím alatt küldendő. A pénz beküldésével megrendeltek bérmentve tételné postára. (51.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

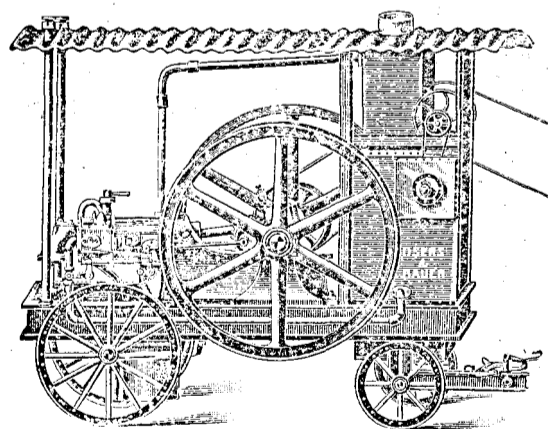
Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

OSERS és BAUER,

légszesz- és benzin-
motorgyár és vasöntöde

BÉCS,
II. Dresdenerstrasse 82-85.

225. KÜLÖNLEGESSÉG:

Benzinmotorok és Benzinmozgonyok

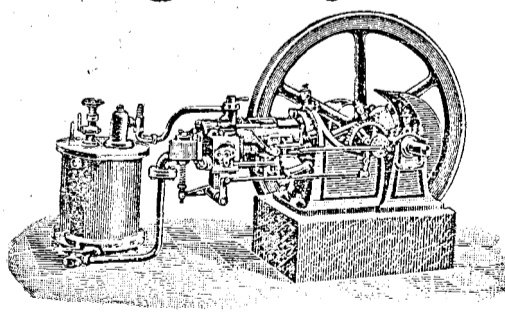
villamos gyújtóval, szelepvezényművel ipari és mezőgazdasági célokra és villamosvilágításra.

Legbiztosabb és legolcsóbb üzemű. Teljesen veszélytelen. — Laikus által könnyen kezelhető.

Légszeszmotorok

izzócsögyújtóval és szelepvezényművel. Legmesszebb menő garanciák. Kedvező feltételek. Képes árjegyzékekkel és részletes költségelíránnyal ingyen szolgálunk.

Nyilatkozatok berendezéseinkről nagyszámban állnak rendelkezésre.

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSON
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

X.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a legerősebb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaal és Molnár.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

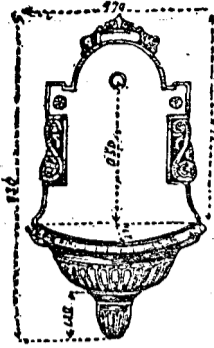
BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, closetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petroleum váladékból nyert gázok értékesítését, cölzö készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. (58.)

Legjobb minőségű kőanyag-csővek raktáron.

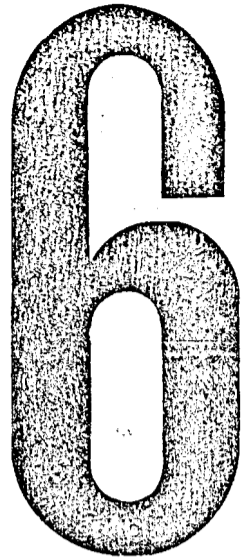
BARANYI JÁNOS
 épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó
 Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.
 PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkálatokat jótállás mellett és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák
 épületekre eresz csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármilyen fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindenemű konyhaberendezések.

Vízvezetékek és csatornázás
 magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fürdők, szivattyúk, fecskendők, szőkókutak, stb. csatornázások vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelők, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkádak kölcsön kaphatók!
 Fedél és csatornafestést felvállal!
 A fenti munkálatok évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

huzásra érvényes jótékonycélu — sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára — sorsjegy ára csak

1 korona.

Főnyeremény
100,000

korona ért.

5 nyeremény á 20.000 kor. stb. ért.
 Kivánatra 20% levonással készpénzben kifizettetik.

Első huzás
visszavonhatatlanul
 már január hó 4-én.

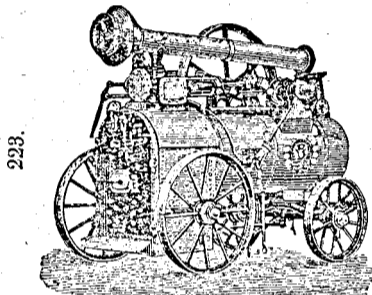
Megrendeléseket pontosan teljesít:
a jótékonycélu sorsjáték
 kezelősége
 IV. ker., Kossuth Lajos-utca I. sz.

(220.)

FEHÉR MIKLÓS

gépgyára

Budapest, IX., Üllői-ut 23. szám.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyarában készült gőzcseplő garnitúrákat, Compound lokomobilokat stb., raktáron tart mindennemű gazdasági gépet, földmívelési eszközt, továbbá

jól kijavított lokomobilokat és eséplőgépeket különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt gépműhelyét gépek javítására és malomszerelvények gyártására. Csereüzletek lokomobil és eséplőgépekre kötöttek.

Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eladó

jutányos áron

egy féleves kávé-barna kan

VIZSLA

cseh és pointer keresztezés.

Czim a kiadóhivatalban.

KÜHNE E.

Alakult 1856.

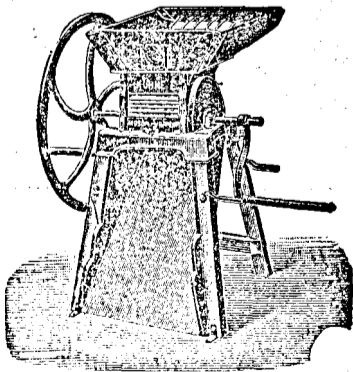
Alakult 1856.

gazdasági gépgyára

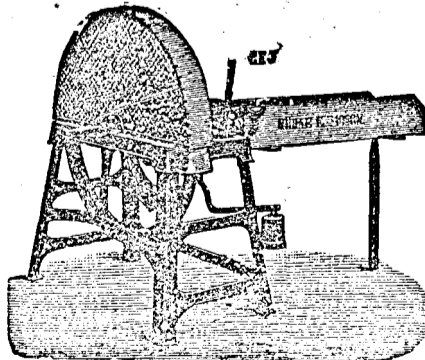
MOSONBAN.

(218.)

A beálló téli időnyre ajánlja legjobb rendszerű és leggondosabb kivitelű:

Szecs kavágóit,
 répvágóit,
 darálóit,
 eredeti angol „Rapid“ daralók erőhajtásra, kukorica-morzsolóit, takarmányfüllésztőit.

A cég ajánlkozik

teljes takarmánykamra berendezések tervezése és eszközlésére.

FÖRAKTÁR: Budapest, VI., Váci-körut 57a.

Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök: CSÁVOSSY BÉLA.

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSE WFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND
TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a **biztosítás** terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körut 8.) és a vidéken létesített ügynökségek. (187.)

Bor. 1-3 éves homoki ó-siller vagy fehér asztali bor erősség és év szerint 100 literenként 24-28-28 frt, finom pecsénye- vagy fajbor 30-32 frt.
Ujbor (fejtvé) minőség szerint 14-16-18 frt, pecsénye- és fajbor 20-22 frt.
Nagyobb vételnél minta küldetik. A megrendelő nyugodt lehet, hogy eredeti tiszta minőségű borhoz juttatom, erről jó hírnevem nyújt kezességet.

Szőlővessző. Fajtiszta, háromszor permetezett, jól beérett, legjelesebb homokra való fajokban (Kövi d., Kadar, Olasz r., Erdel, Siankamenka, Ménes f., Furmint, Ezerjó, Piros és Fehér chasselas) ültetés alá 50-60 cm. hosszúra vágva 3 ftrtól 7 ftrig. — Gyökör (1-2 éves) faj szerint 8 ftrtól 16 ftrig. 25 forint vételnél 5 százalék, 50 ftrnál 10 százalék, 100 ftrnál 15 százalék, 150 ftrnál 20 százalék engedmény adatik.

Nemes eperfa-ojtvány. Kitűnő piros, fehér és kék fajokban, 6 láb magasán ojtva, 2-3-4-5 éves, igen erős csemete, erősség szerint 30 krtól 60 krig. 10 ftr vételnél 20 százalék, 25 forintnál 25 százalék, 50 ftrnál 33 százalék, 100 ftrnál 40 százalék engedmény. Az eperfa elég jól árnyékol, ellensége nincs, minden évben bőven terem, gyümölcsét úgy a két-, mint a többiből egyaránt szedik; kitűnő pálinka is főzhető belőle. Ceglédre, igen jövedelmező fának ismerjük. Kár volna házunk, kertünk, szőlőnk vagy egyéb birtokunkat e nélkül hagyni.

Birs-ojtványok. Rendkívül nagy gyümölcsű fajokban (Konstantinápolyi, Portugali, rias stb.) melyek az ültetés évében már gyümölcsöt hoznak, azután pedig rendkívül bőven teremnek. Faja igénytelen, betegség és ellenségtől egyaránt mentes. Vannak rendelőim, kik ezer száma ültetik, mert rendkívül hamar teremnek, gyümölcse kedves, sokáig eláll, magas árban értékesíthető és sokféleképpen fel is dolgozható. A 2-3-4-5 éves, rendkívül szép és gazdag gyökerű fák darabja erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél olyan engedmény adatik, mint az epernél.

Spanyol meggy, fekete. [Pándi vagy körösi meggy.] Termékenységét előmozdítandó háromszor lett permetezve, s így, ha azt folytatólag permetezzük, bőven fog teremni. Faja egészséges, gyümölcse rendkívül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb. A 2-3-4-5 éves rendkívül szép és gazdag gyökerű fák darabja 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanaz az engedmény adatik, mint az epernél.

Diófa. A 6-8 láb magas, rendkívül gazdag gyökerű, tele belüli és könnyű törű, 2-3-4-5 éves diófa ára erősség szerint 20 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél ugyanolyan engedmény, mint az epernél.

Minden másféle nemes gyümölcsfák, nevezetesen szilva, ősz és kajszibarack, csernyes, meggy, szelid gesztenye, laponya magas derekú és törpe állásukban, — erősség szerint 20 krtól 50 krig szintén kaphatók.

Kiselejtezett nemes ojtványok 2-3-4-5 éves életerős példányokban, azok kora és erőssége szerint 2-5-7-10-15 krajcár árban.

Mindenféle vadoncok erősség szerint 5 forint 85 krajcártól 19 forintig ezrenként.

Kerti eszközök. Kitűnő és tartós anyagból rendkívül szilárdan készült horolók (sarabolók), szőlő ültető vasak, továbbá kerti fűrészek, ollók, görbe szemző és ojtó kések, ezenfelül jelfa és ojtó kenőcs igen olcsó árk mellett rendelhető meg.

Ár- és névjegyzéket küld:
Unghváry László, föld-, szőlő- és faiskola-birtokos Ceglédről.

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

RAKTÁRAK:
KOLOZSVÁRT, Unió-utca 5. MAROS-VÁSÁRHELYT, Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőseinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekben.

Olcsó árak, szolid munka, pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(188.)

(219.)

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

CALDERONI és TÁRSA, Budapest,

IV., Váci-utca 30 szám. — IV., Kis-Híd-utca 8. szám.

Gazdaságokban nélkülözhetetlen műszerek.

Aneroid légszámológok középfinom és finom művezetvel, Higanyszál mérők, Maximal-minimalhőmérők, melyen leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok, Mérőláncok rectificációval, Acél-mérőszalagok vaskereszten, Szőgtűző korong, Üvegház-hőmérők, Szoba-hőmérők, Kazal-hőmérők, Pincze-hőmérők széles beosztással, Melegágy hőmérők, Keverék hőmérők, Burgonya mérleg, Esőmérők mérőhengerről, Hygrometer (nedvmérő), Lambrecht-féle nedvmérő, Hitelesített szesz mérők, Hitelesített cukormérők, Kappeler-féle tejmérők, Soxleth-féle tejmérő hőmérővel, Wagner-féle bormérő üvegből, Alambic Salleron készülék, a bor szesz tartalmának meghatározására. Szőgtűzők, Tábori, mezel és színházi látcsövek, Fényképezési készülékek. Legújabb Zeiss-féle távcsövek, Szemüvegek és orrcsüvetők.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

224.

Van szerencsénk a tisztelt gazdaközönség és terménykereskedők becses figyelmét:

ÁRURAKTÁRAINKRA

fölvinni, melyet 3 év óta feleink megelégedésére kezelünk, **KÉTSZÁZ KOCSI** térfogattal bíró szellős, száraz és aszfaltírozott raktáraink fölvaunak szerelve mindennemű gabona és lóheretisztító gépekkel, a vasuti állomással pedig iparvágánnyal vannak összekötve.

RAKTÁRAINK ELVÁLLALJÁK: gabona, olajos és vetőmagvak raktározását, kezelését, átadását vagy tovább szállítását, esetleg eladását is; esz közlünk pénztárvételt, végül **ELŐLEGET** adnak a betárolt terményekre a piaci ár 60-80 százalékát, 7% kamat mellett.

KÖLTSÉGEK 1/4 ÉVRE illetőleg 13 heti időre kitesznek circa (kamat nélkül)

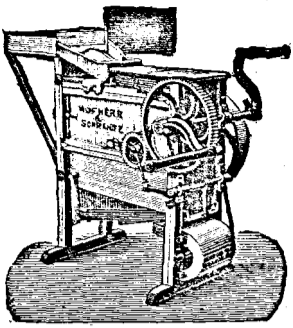
1 q. gabonánál vagy örleménynél	20 krajcár
1 q. olajos magnál	20-35 "
1 q. vetőmagnál	50 "

(2.)

Ajánljuk: **KÖLCSÖN ZSÁKJAINKAT** gabona szállításhoz és csépléshez 1 kr. heti díj mellett. Csakis jó minőségű új vagy foltozott zsákok adatnak ki! Esetleges felvilágosítás és árjegyzékért kérjük áruraktári kezelőségünkhöz Kolozsvár pályaudvar fordulni.

Kolozsvári Hitelbank és Takarékpénztár.

Hofherr és Schrantz gazdasági gépgyáranak képviselősege és bizományi raktára

Hirsehfeld Károly

vaskereskedőnél

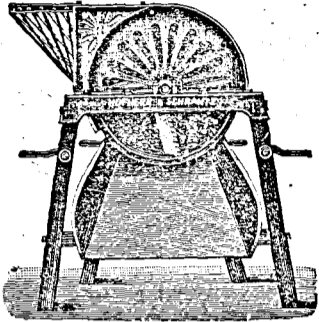
KOLOZSVÁRTT, Széchenyi-tér 42., az új vashid előtt.

Nagy raktár: Mindenféle vasárúk, szerszámok, házi- és ipari, építkezési, gazdasági vasanyagokban.

Állandó Kiállítás mezőgazdasági gépekben

Legújabb és legkönnyebb szerkezetű „**VIKTORIA DRILL**” sorbavetőgépek kerékkiváltás nélkül.

(222.)

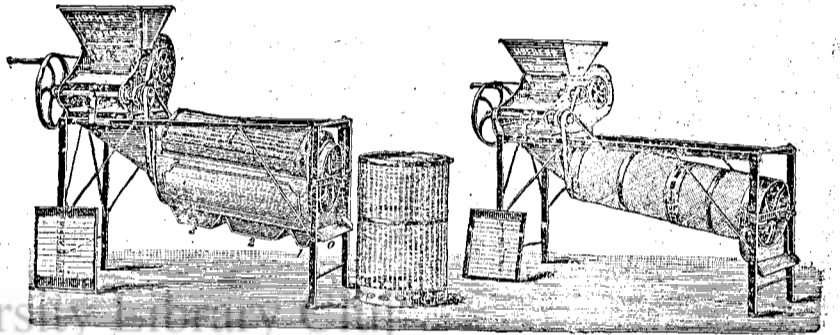
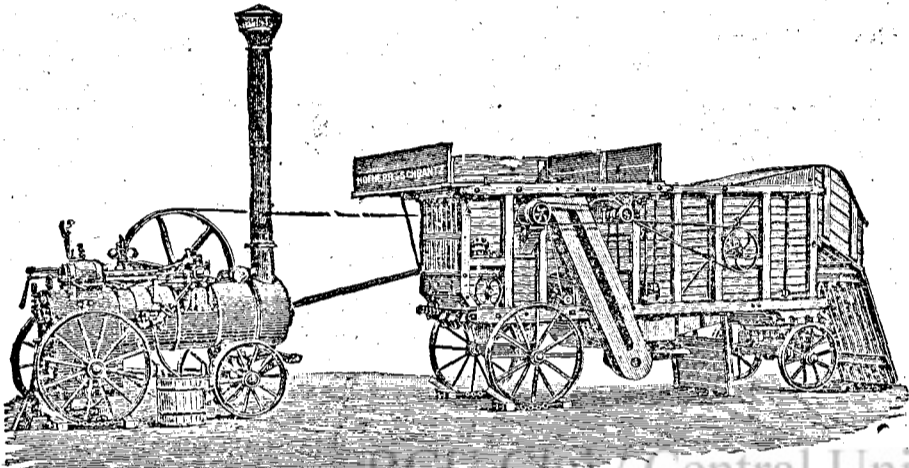
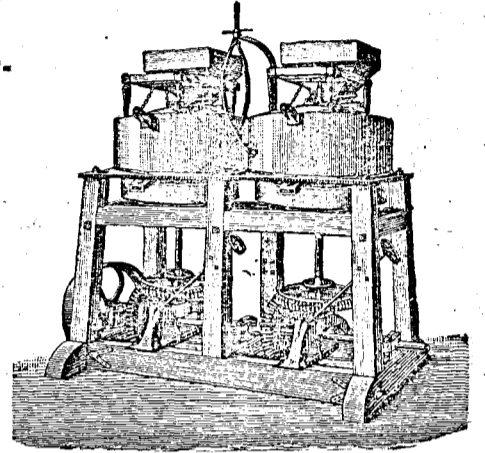

TRIEURÖK és ROSTÁK,
RÉPA és SZEGSKAVÁGÓK,
KUKORICZA-MORZSOLÓK,
MALMOK és DARÁLÓK,
LÓHEREMAG KIDÖRZSÖLŐ-GÉPEK,

ACZÉL RAJOL EKÉK,
VASBORONÁK és TALAJJAVÍTÓ-
ESZKÖZÖK,
GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK,
SZALMAKAZALÓZÓK,

JÁRGÁNY és KÉZICSÉPLŐK, TAKARMÁNYKAMRA BERENDEZÉSEK.

Kivánatra képes árjegyzékek
ingyen és bérmentve.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű- és kötszer-gyárosok
BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű *állatorvosi mű- és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat*, mely mindenféle újabb szerkezetű sebészi, szülészi, bonczani, patkolástani és más állatgyógyászati cizélokra szükséges eszközöket tartalmaz.

1894. évi árjegyzéket kívánatra beküldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (7.)

Clichéket

árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesíttetnek. (4.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönöket

nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százalékos,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyeresémenykötvények.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRTT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)